

BADIIY TARJIMANING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING JAHON ADABIYOTIDAGI ROLI

Kamola Aripova Yusupova

International Islamic Academy of Uzbekistan

Senior teacher (PhD) of the Department of Uzbek and Foreign Languages

90 981-46-15 e-mail: kamolakind@mail.ru

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada badiiy tarjimaning ilmiy-nazariy asoslari, uning insoniyat tarixi va madaniyatlararo muloqotdagi ahamiyati tadqiq etilgan. Maqolada tarjimashunos olimlar Anna Mariya Rojo, Piter Nyumark, G'aybulla Salomov va Qudrat Musayevlarning tarjima jarayoniga doir ilmiy qarashlari tahlil qilingan. Badiiy tarjimaning o'ziga xos murakkabliklari, xususan, asliyatdagi stilistik vositalar, milliy bo'yoqdorlik va muallif uslubini saqlab qolgan holda qayta yaratish masalalari yoritilgan. Shuningdek, qardosh va turli til oilalariga mansub tillar o'rtasidagi tarjimaning o'ziga xos xususiyatlari hamda tarjimon mahoratining ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: badiiy tarjima, tarjimashunoslik, asliyat, stilistik vositalar, madaniyatlararo muloqot, lingvokulturologiya, tarjimon mahorati, ijodiy jarayon.

SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF LITERARY TRANSLATION AND ITS ROLE IN WORLD LITERATURE

ABSTRACT

This article examines the scientific and theoretical foundations of literary translation, as well as its significance in the history of humanity and intercultural communication. The study analyzes the scientific perspectives of translation scholars such as Anna Maria Rojo, Peter Newmark, Gaybulla Salomov, and Kudrat Musaev. It highlights the specific complexities of literary translation, particularly the issues of recreating stylistic devices, national coloring, and the author's individual style in the target language. Furthermore, the article explores the distinctive features of translation between related languages versus unrelated language families and emphasizes the importance of the translator's professional skill.

Keywords: literary translation, translation studies, original text, stylistic devices, intercultural communication, linguoculturology, translator's skill, creative process.

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПЕРЕВОДА И ЕГО РОЛЬ В МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье исследуются научно-теоретические основы художественного перевода, его значение в истории человечества и межкультурной коммуникации. Проанализированы научные взгляды таких ученых-переводоведов, как Анна Мария Рохо, Питер Ньюмарк, Гайбулла Саломов и Кудрат Мусаев. Освещены специфические сложности художественного перевода, в частности, вопросы воссоздания стилистических средств, национального колорита и авторского стиля в тексте перевода. Также обоснованы особенности перевода между родственными и разноструктурными языками, подчеркивается важная роль мастерства переводчика в процессе творческого воссоздания произведения.

Ключевые слова: *художественный перевод, переводоведение, оригинал, стилистические средства, межкультурная коммуникация, лингвокультурология, мастерство переводчика, творческий процесс.*

KIRISH

Eng dastlabki davrdan boshlab, insoniyatning rivojlanishida turli xalqlar, millatlar o'rtasida o'zaro aloqa o'rnatish muhim bo'lib kelgan. Har bir qabilaning, millat, elatlarning o'z so'zlashuv tili mavjud bo'lib, bu xalqlarning bir-biri bilan munosabat o'rnatishi uchun eng qadimgi davrlardanoq tarjima faoliyatiga bo'lgan ehtiyoj va katta qiziqishdan dalolat beradi.

Insoniyatning rivojlanish tarixida til qanchalik muhim ahamiyatga ega ekanligi ma'lum. Qadim davrlardanoq qabilalar so'zlashadigan tillar bir-biridan farqlanganligi haqidagi fikrga, bugungi kunda dunyoda 7000dan ortiq til mavjudligi dalil bo'la oladi. Shuni hisobga olgan holda aniq aytishimiz mumkinki, tarjimaga bo'lgan ehtiyoj hanuz kamaygani yo'q, balki vaqt o'tishi bilan tobora oshib bormoqda. Tarjima nazariyasining tarixi yaqin o'tmishga borib taqaladi. Tarjima faoliyati til bilan bevosita bog'liq hodisa bo'lganligi uchun tilshunoslik sohasida tarjima faoliyatini tadqiq etishga alohida o'rin ajratiladi. Turli uslubga oid og'zaki yoki yozma matnlarni tarjima qilishga doir ko'plab ilmiy izlanishlar olib borilib, bu jarayonlarda uchraydigan muammolarga alohida e'tibor qaratilmoqda. Tarjimaning eng qiyin turlaridan biri - bu badiiy tarjima hisoblanadi. Badiiy tarjimaning o'ziga xos jihatlaridan biri shuki, unda nafaqat asliyat matnidagi ma'noning saqlanishiga,

balki turli stilistik vositalar, badiiy unsurlarni ham tarjima matniga olib o'tishga alohida e'tibor qaratish lozim bo'ladi. Badiiy tarjima usulini tadqiq etishga tarjimashunoslik sohasida keng o'rin ajratilgan bo'lib, o'zbek tilshunoslari, shuningdek, Rossiya va Yevropa tilshunoslik maktablari vakillari tomonidan tarjimaning bu turini o'rganishga oid ko'plab ishlar amalga oshirilgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Hozirgi kunda butun dunyo xalqlari o'rtasida o'zaro aloqani mustahkamlash juda muhim ehtiyoj hisoblanib, davlatlarning rivojlanishi, har tomonlama taraqqiy etishining asosiy omiliga aylanib ulgurdi. Globallashuv jadal kechayotgan bunday davrda har bir xalqning raqobatbardoshligi bu millatning jahon hamjamiyati bilan qanchalik aloqa o'rnatilganligiga bog'liq. Dunyoda 7000 dan ortiq til mavjud ekanini hisobga olsak, bu tillarda so'zlashuvchi xalqlarning o'zaro aloqa o'rnatishi uchun tarjima faoliyati bevosita muhim ekanligini ta'kidlab o'tishimiz lozim. Tarjima orqali bir xalqning madaniyati, urf-odatlar, qadriyatlar, tarixiy taraqqiyoti haqida boshqa xalqlar ham bilib oladi. Bu orqali dunyo xalqlari o'rtasida o'zaro do'stlik, birodarlik rishtalari paydo bo'ladi. Tarjima amaliyotini tadqiq etish borasida jahon tilshunos-tarjimashunoslari tomonidan ko'plab izlanishlar olib borilgan. Quyida bir qancha olimlarning fikrlarini keltirib o'tamiz: ispan tarjimashunos olimasi Anna Mariya Rojoning fikricha, tarjima – bir tildagi og'zaki matnni ikkinchi tildagi og'zaki matnga, bir tildagi yozma matnni boshqa tildagi yozma matnga aylantirishdan iborat bo'lgan faoliyat turidir. A.Rojoning bu fikrlari tarjima faoliyatiga nisbatan keltirilishi mumkin bo'lgan eng qisqa, lo'nda va umumiy ta'rifdir"¹. P.Nyumark tarjimini muallifga tegishli bo'lgan matnni u nazarda tutgan usulda chet tiliga o'girish jarayoni sifatida ko'radi. O'ylaymizki, P.Nyumarkning ushbu fikrlari badiiy asarlarni tarjima qilishga nisbatan ishlatilsa, juda to'g'ri bo'ladi. Buning sababini esa badiiy adabiyot namunalarida emotsional-ekspressiv bo'yodkorlik, badiiy unsurlar, kitobxonga ta'sir kuchi, muallif uslubi va konnotativ tagma'nolarning mavjudligi orqali izohlash mumkin.

Demak, tarjima jarayoni haqida gap ketganda, bir tildagi og'zaki yoki yozma matnni boshqa tilda, boshqa til birliklari vositasida qaytadan tasvirlash jarayoni tushunilib, bunda manba til hamda tarjima tilining leksik-semantik, stilistik, lingvo-kulturologik aspektlari hisobga olinadi. Shundan kelib chiqqan holda, biz ushbu dissertatsiya ishimizda badiiy tarjima amaliyoti hamda bu jarayonning eng murakkab jihatlaridan bo'lgan uslubiy-tasviriy til birliklarining tarjima qilinishini tadqiq etishga harakat qildik. Asarning badiiylik bo'yog'ini, undagi stilistik vositalar, badiiy

¹Newmark P. A Textbook of Translation. – London: Prentice Hall, 1988. – P.5.

unsurlar, tasviriy bo‘yoqdorlikni tarjima matnida ham aks ettira olish uchun nafaqat ikki tilning leksik-stilistik qatlamani yaxshi tushunish, balki bu tillarda so‘zlashuvchi xalqlarning urf-odatlari, madaniyati, milliy qadriyatlari, kerak bo‘lsa, tarixiy taraqqiyotidan ham xabardor bo‘lish lozim. Sababi, badiiy matnlarda keng qo‘llanuvchi stilistik vositalar(metafora, metonimiya, sinekdoxa, mubolag‘a), asosan, xalqlarning milliy qiyofasini aks ettirishda muhim rol o‘ynaydi, shuningdek, bu vositalarning tilda shakllanish jarayoni ham xalqlarning turmush tarzi, etnik xususiyatlariga ko‘p jihatdan bog‘liq bo‘ladi.

Dunyo tarjimashunoslik maktablari rivojlanib borar ekan, yurtimizda ham mustaqillik yillarida olimlar orasida tarjima faoliyatini tadqiq etishga bo‘lgan qiziqish tobora ortib bordi. Xorijiy tillar bilan o‘zbek tili o‘rtasida amalga oshirilgan bilvosita hamda bevosita tarjimalarni tanqidiy yondashib o‘rganish holatlari orta boshladi, buning natijasida esa tarjima jarayoni ham ancha takomillashdi, har tomonlama sifatli bo‘lgan tarjima asarlar milliy adabiyotimizga kirib keldi.

O‘zbek tarjimashunoslik nazariyasi va tarjima amaliyotining rivojlanishi G‘aybullay Salomov nomi bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, u tarjima faoliyatini shunday ta’riflaydi: “tarjimaning asosiy xususiyati – ma’noni saqlab qolgan holda uni boshqa til vositalari yordamida qayta yaratishdan iborat bo‘lgan so‘z san’ati, ijodiy faoliyat ekanligida”². Chindan ham, tarjima amaliyotining ahamiyati beqiyos ekanligini u duyodagi barcha sohalari qamrab olishiga ko‘ra belgilasak bo‘ladi. Masalan, bir xalqning badiiy adabiyotiga tegishli bo‘lgan asarlar tarjima orqali boshqa xalqlarga ham tushunarli bo‘ladi. Nafaqat badiiy ijod namunalari, balki dunyo olimlari tomonidan ilm-fan, texnologiya sohasida erishilgan yutuqlarni o‘rganish borasida ham tarjimashunoslikning ahamiyati buyukdir. Albatta, bu holatda to‘g‘ri va sifatli tarjimaning o‘rnini ham unutmash lozim. G‘.Salomovning so‘zlariga ko‘ra, bu jarayonda tarjimon – ijodkor ham hisoblanadi. G‘.Salomov o‘zining “Tarjima tashvishlari” asarida shunday deydi: “Tarjima faoliyati natijasida jamiyatda yangi munosabatlar o‘rnatiladi, yangicha qarashlar paydo bo‘ladi”³. Darhaqiqat, badiiy adabiyot tarixidan ham ma’lumki, jahon adabiyoti namunalari boshqa tillarga tarjima qilinishi sababli adabiyotda yangi janrlar, yangicha oqimlar, g‘oyaviy yo‘nalishlar yuzaga kelgan.

Taniqli tarjimashunos olim Quddus Musaevning so‘zlariga ko‘ra, tarjima – bir tildagi matnning mazmuniy va shakliy xossalarini o‘zgartirmagan holda, uni boshqa tilning ifoda vositalari orqali qayta yaratish jarayoni hisoblanadi⁴. Haqiqatan,

²Salomov F. Tarjima nazariyasiga kirish. - Toshkent: “O‘qituvchi” nashriyoti, 1978. – B.93.

³Salomov G‘. Tarjima tashvishlari. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 1983. – B.20.

⁴Musaev Q- Tarjima nazariyasi asoslari. – Toshkent Fan nashriyoti, 2005. – B.8.

“yaratish jarayoni” mahsuli bo‘lgan tarjima endi asarning muallifiga emas, uni boshqa tilga o‘g‘irgan tarjimonga tegishli ijodiy ish sanaladi. Tarjimon bir tildagi asarni boshqa tilga olib o‘tishda o‘z ijodiy qobiliyatlarini ishga soladi, xuddi asar muallifi singari u ham tarjimaga o‘z yondashuvi, ifoda tili, uslubini singdiradi Qudrat Musaev o‘z so‘zining davomida ushbu fikrlarni keltirib o‘tadi: “Turli xalqlar adabiyoti namunalarining bir-biriga ta’sir o‘tkazishi, o‘zaro aloqaga kirishishi, albatta, tarjima jarayoni orqali sodir bo‘ladi. Tarjima tufayli o‘quvchilar o‘zlari bilmagan tillarda yozilgan nodir asarlarni ham o‘qib, ularning badiiy ta’sir kuchidan bahramand bo‘lish imkoniga ega bo‘ladilar. Tarjima asarlarni o‘qigan kitobxonlar estetik zavqni his etadilar, shuningdek, ularning badiiy didlari yuksalib, dunyoqarashlari kengayadi”⁵. Q.Musayevning tarjima faoliyati haqidagi ushbu ijobiy fikrlarini G‘. Salomov aytgan so‘zlarning mantiqiy davomi, desak ham to‘g‘ri bo‘ladi. Dunyo adabiyotidagi ko‘plab nodir asarlar butun insoniyatnig ma’naviy boyligiga aylanishiga ham aynan tarjima faoliyati sabab bo‘lgan. Agar biron ijod namunasi, u badiiy jihatdan qanchalar yuksak bo‘lmasin, boshqa tillarga tarjima qilinib, dunyo kitobxonlariga yetkazib berilmasa, u bir xalq adabiyoti ichida cheklanib qoladi, o‘ziga munosib o‘rinni egallay olmay qoladi.

“Muallif tomonidan yaratilgan ilmiy yoki badiiy asar, biror nutq parchasi, turli hujjatlar, ish qog‘ozlari, ma’lumotlarni bir tildan ikkinchi tilga ko‘chirib o‘tkazish, ularning boshqa tilda tushunarli bo‘lishini ta’minlash tarjima jarayonining asosini tashkil qiladi”, - deydi tarjimashunos olim I.G‘afurov⁶. Q.Musaev hamda I.G‘afurovning fikriga umumiy xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkin-ki, tarjima – bir tildagi og‘zaki yoki yozma matnni ikkinchi bir tilga o‘g‘irish jarayoni bo‘lib, bunda matnning leksik, semantik, lingvokulturologik, stilistik xususiyatlari hisobga olinadi.

Tarjima faoliyatining asarni yangidan yozishga qiyos etilishining yana bir sababi shuki, badiiy asar muallifi tomonidan asarda qo‘llangan uslubiy-tasviriy vositalar, his-hayajonli holatlar, emotsiyalarni tarjimada aks ettira olish ham juda murakkab jarayon sanaladi va buning uchun tarjimondan katta mahorat, vaqt va e’tibor talab etiladi⁷. Tarjimaning muvaffaqiyatli chiqishi maqsadli til kitobxonlari tomonidan yaxshi kutib olinishiga yoki aksincha asarning o‘qilmay qolib ketishi esa ko‘p jihatdan tarjimonga bog‘liq. Tarjimon asar tilini mukammal darajada bilishi, asarda qo‘llangan barcha lingvistik komponentlarni to‘liq anglashi, qahramonlar xarakteri-yu asardagi voqealar tasvirini yaxshi tushuna olishi kerak. Asar orqali muallif nima

⁵ O‘sha asar, 15 b

⁶ G‘afurov I. Tarjimon mutaxassisligiga kirish. – Toshkent: Mehridaryo, 2008. – B.5.

⁷ To‘xtaxo‘jaeva N. Badiiy tarjimada lingvokulturemalarning ifodalanishi. Filol.fan...falsafa dok (PhD) dis. avtoref. – 13b.

demoqchi ekanini anglamay turib, uning hikoya uslubi, asar qahramonlarining tabiati, voqealarga to'g'ri yondashuvga ega bo'lmasdan qilingan tarjima juda noaniq chiqadi, asl asarni ifodalab berolmaydi. Natijada, tarjima tili kitobxonida asarga va uning muallifiga nisbatan noto'g'ri fikr paydo bo'ladi, asarning qadr-qimmatini tushadi. Tarjima matnini o'qigan kitobxon undan yetarli darajada zavq olmasa, asarning aslini ham shunday deb o'ylaydi. Tarjimaning xom ekanligi tufayli kitobxonda asarning asl nusxasi ham muallif tomonidan past saviyada yozilgan, degan tasavvur paydo bo'ladi. Badiiy asarni tarjima qilishdan asosiy maqsad - asar tilining leksik, sintaktik, stilistik xususiyatlarini hisobga olib, undagi ma'no va shakl uyg'unligini ta'minlagan holda tarjima tilida qayta tasvir yaratishdan iborat. Buni to'g'ri bajarmaslik natijasida tarjimada ma'no buzilishlari kuzatilib, ifoda me'yorida aniqlik yo'qoladi.

Aksariyat hollarda, asarning tili bilan tarjima tili o'rtasida katta farqlanish mavjud bo'lib, bu holat tillarning leksik, grammatik, uslubiy, semantik sathlarida yaqqol namoyon bo'ladi. Bir-biriga lingvistik jihatdan yaqin guruhlariga mansub bo'lgan, qardosh hisoblanuvchi tillar o'rtasidagi tarjima jarayoni birmuncha oson kechadi, negaki, til unsurlari qardosh tillarda ko'p jihatdan o'xshash bo'ladi. Boshqa-boshqa til guruhlariga kiruvchi tillarda yozilgan asarlar tarjimasi esa nisbatan murakkab jarayon hisoblanib, tarjimondan katta mahorat, kuch-quvvat va vaqt talab qiladi. Hind-yevropa tillari oilasiga kiruvchi ingliz tili hamda turkiy tillar oilasiga kiruvchi o'zbek tillarida yaratilgan asarlarni to'g'ridan-to'g'ri tarjima qilish bir qator qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi, sababi, bu tillarning grammatik tuzilishi, leksik va semantik birliklarining tarkibi bir-biridan mutlaqo farq qiladi. Bunday holatda asosiy e'tiborni til birliklarining shakliga emas, matnda ifoda etilgan ma'noning tarjima tiliga to'g'ri olib o'tilishiga qaratish lozim. Tarjima faoliyatini tadqiq etgan olimlardan biri Komiljon Jo'raevning so'zlariga ko'ra, asliyat matnida muallif tomonidan yaratilgan badiiylilik bo'yog'i, asarning estetik qiymatini tarjima tilida ochib berish uchun til birliklarining lug'aviy emas, vazifaviy jihatdan uyg'unligini ta'minlash kerak bo'ladi⁸.

G'aybullar Salomov tarjima faoliyatining dunyo miqyosidagi ahamiyati katta ekaniga urg'u berib, ushbu faoliyatsiz bugungi kun hayotini tasavvur ham qilib bo'lmasligini aytadi. O'z fikrlari davomida olim shunday deydi: "Tarjima bo'lmasa, xalqlarning o'zaro aloqasi amalga oshmaydi, busiz esa taraqqiyot bo'lmaydi. Boshqa xalqlarning hayoti, turmush tarzi haqida bilimga ega bo'lmaslik oqibatida millatlar rivojlanishdan to'xtab, zavolga yuzlanadi"⁹. Ushbu fikrlarni umumlashtirib aytadigan bo'lsak, tarjima amaliyotining quyidagi sohalarda ahamiyati juda katta:

⁸ Jo'raev K. Tarjima san'ati: nazariya va amaliyot. Toshkent: "Adabiyot", 2015. B. 47.

⁹ Salomov G'. Tarjima nazariyasiga kirish. - Toshkent: "O'qituvchi", 1978. - B.18.

- dunyo xalqlarining o‘zaro aloqasi, do‘stona munosabatini mustahkamlashda;
- ilm-fan hamda texnika taraqqiyotini tezlashtirishda;
- xalqlarning madaniyati, san‘at va adabiyotining o‘zaro hamkorligini ta‘minlashda;
- tillar tarkibining kengayishi, boyishi va boshqalarda.

Tarjima faoliyatini shunchaki nusxa ko‘chirish, deb tushunmaslik kerak. Ayniqsa, badiiy tarjima sohasiga nisbatan bunday ta‘rifni qo‘llash umuman xato bo‘ladi. Chunki tarjima asarda asliyat matnidagi his-tuyg‘u va badiiyligidan tashqari, tarjimon tomonidan berilgan estetik sayqal ham o‘z aksini topadi. Tarjimon badiiy asarni tarjima tili vositalaridan foydalangan holda qaytadan yaratadi va bu jarayonda o‘zi sezmagani holda ijodkorligini ishga soladi, o‘z shaxsiy uslubidan foydalanadi. I.G‘ofurovning fikriga ko‘ra, asliyat matnini tarjima tilida qayta gavdalantirishda muvaffaqiyatga erishish uchun tarjimon asarda ifoda etilgan tasvirni muallif darajasida yaxshi anglashi lozim¹⁰.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Averintsev S.S. Philology. // M.: Russian language. Encyclopedia, 1979.
2. Арипова, К. Ю. (2021). The distinctive features of translation of the novel “night and day”. Международный журнал искусство слова, 4(1-2).
3. Alekseytseva T.A. Explication as a way to overcome interlingual and intercultural asymmetries in translation. - abstract, dissertation... candidate of philol.sciences, 02/10/20, St. Petersburg State University - St. Petersburg, 2009.
4. Alisova T.B., Repina T.A., Tariverdieva M.A. Introduction to Romance Philology. - M.: Higher School, 2007. - 453 p.
5. English-Russian and Russian-English dictionary (short). Ed. O. S. Akhmanova and E. A. M. Wilson. M.: Russian language, 1990. - 1056 p.
6. Anichkov I.E. Idiomatics among linguistic sciences. // Anichkov I.E. Works on linguistics. - St. Petersburg: Nauka, 1997. P.101 - 145.
7. Antipov G.A., Donskikh O.A., Markovina I.Yu., Sorokin Yu.A. Text as a cultural phenomenon. - Novosibirsk: Science; Sib. department, 1989. - 196 p.
8. Apresyan Yu.D. About the works of I.E. Anichkov on idiomatics. // Anichkov I.E. Works on linguistics. - St. Petersburg: Nauka, 1997. pp. 70 - 87.
9. Arakin V.D. Comparative typology of English and Russian languages. -L.: “Enlightenment”, 1979. - 259 p.
10. Arutyunova N.D. Problems of morphology and word formation (based on the Spanish language). - M.: Languages of Slavic cultures, 2007. -288 p.

¹⁰ G‘afurov I., Mo‘minov O. Qambarov N., Tarjima nazariyasi. – Toshkent: 2010. – B.18.

11. Akbarova, S. K. (2022). PSYCHOLINGUISTIC FEATURES OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO PRESCHOOL CHILDREN. *Journal of Positive School Psychology*, 6(2).
12. Aripova, K. Y. (2025). THE EXPRESSION OF NATIONAL AND CULTURAL UNITS IN THE ENGLISH TRANSLATION OF CHO'LPON'S NOVEL 'NIGHT AND DAY' (Based on Christopher Fort's Translation) The Use of Lexical-Stylistic Devices, Metaphor. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 5(2), 190-202.
13. Dilbar, K. (2025, May). Technology-Driven Evaluation Methods in ESL Education. In *International Conference on MODERN EDUCATION AND INNOVATIVE APPROACHES TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES*" (pp. 132-135).
14. Rikhsivayevna, S. B. (2021). Structural And Semantic Aspects of Lexemic Units Expressing National Value in English and Uzbek Languages. *Eurasian Research Bulletin*, 2, 37-39.
15. Ulmasbayeva, M. A. (2024). TECHNOLOGIES FOR ENHANCING INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE PROCESS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 4(9), 138-143.